

Преди 30 години великотърновски алпинисти изкачиха връх „Комунизъм“ в Памир

1985 г. безспорно е годината на българските алпийски експедиции в Памир. Първи натат се отправят алпинистите на клуб "Чавдар" - Кремиковци и ТД "Трапезица" - Велико Търново. След тях потеглят алпинисти от Пловдив, Плевен и ВМЕИ "Ленин" - София. Близко 60 са амбициозните кандидати за изкачване на върховете "Комунизъм" и "Ленин" в Памир и това е повод вестник „Ехо“ да изгради специален кореспондентски пункт на 3600 м надморска височина на поляната Ачик Таш.

Първата клубна експедиция на алпинистите от ТД "Трапезица" се откроява със специална мисия. За дружеството това е и първа международна изява. Посветена е на 800-годишнината от въстанието на Асен и Петър и провъзгласяването на Търновград за столица на Второто българско царство, както и на 90-годишнината от организираното туристическо движение в България.

Съхранената документация показва многостранни аспекти от подготовката на експедицията и изключително внимание върху и най-дребния детайл. Зад големия успех - от 10 човека петима изкачват върха, се крие упорита тренировъчна, техническа и продоволствена подготовка за предстоящото.

В края на едногодишната подготовка има неизпълнени само две задачи. Към 10 май 1985 г. все още не е осигурена необходимата валута - \$ 3500, за закупуване на специалната екипировка и съоръжения от т. нар. „второ направление“ - фирмите „Салева“ и „Кастингер“. До отпътуването този проблем се разрешава някък.

Втората задача обаче не среща разбиране и не се осъществява – да се преодолее маршрут до неименуван връх в Памир, който да се нарече „Велико Търново“ - пак в чест на 800-годишнината. На 18 март се пише писмо до Начо Папазов, тогавашния председател на ОНК за българо-съветска дружба да „окаже съдействие пред съответните съветски власти за получаване на разрешение за изкачване и наименоване на един безименен връх в Памир“ - без положителен резултат.

Почетният знак, българското знаме, флагът на Велико Търново и лъвчето свидетелстват за подвига на алпинистите, изкачили връх "Комунизъм" (7495), преименуван по-късно Гармо, а отскоро носещ името на основателя на Таджикистан Исмоил Сомони.

При тържественото изпращане първият секретар на ОК на БКП - Иван Генджов, пожелава "На добър час" на всички и предава поръчение да бъде монтиран на върха дуралуминиев вимпел с герба на Велико Търново и с надпис "НРБ, Велико Търново. В чест на 800-годишнината от въстанието на Асен и Петър и провъзгласяването на Търновград за столица на Българската държава. Алпинисти от алпийския клуб на "Трапезица" изкачиха пик Комунизъм по ребро Бородкин. Август, 1985 год."

Експедицията се провежда от 12 юли до 12 август. На 16 юли групата пристига в МАЛ - Ачик таш под връх Ленин.

Аклиматизацията започва от лагера "Москвина" с трек по реброто Бородкин. Изграждат се два височинни и един лагера - Първи на 5350 м, Втори на 6100 м .

Връх Бородкин (6400 м) и Памирското плато изкачват всичките алпинисти от двете групи – Деян Станков (ръководител), Петър Петров, Георги Димитров, Петър Панайотов, Веселин Стефанов, Борислав Маринов, Валентин Стоянов, Стефан Радев, Валентин Петров и Красимир Керемидчиев, Веселин Долчинков. За повечето от тях това е най-голямата височина, която някога са достигали. Оттам започва изкачването на връх Комунизъм – 7495 м.

В дневника, който Деян Станков старателно води, има любопитни

подробности. Сякаш нещо ги е карало да определят 28 юли за почивен ден и за двете групи Някои играят карти, а Веселин Долчинков с няколко от момчетата прави снимки на ледника за филма. С тях снима и кореспондентът на ТАСС – а нашите алпинисти са доброволци за каскадите в техния репортаж. В тази почти идилична атмосфера никой не предполага, че в 15 ч. земята ще се затресе. „Едновременно от много върхове наоколо паднаха големи лавини. Лавина падна и по серака, по който минавахме за реброто Бородкин. Дано не е имало хора там в този момент“ - пише Деян Станков. След този природен гняв всички се събират и обсъжат понататъшното си участие към върха. Никой не се отказва.

Втори август е денят на атаката на първата група. „В 11 часа по радиото и с бинокъла чувам и виждам нашите трима юнаци от I-ва група да напредват към върха – отбелязва ръководителят Д. Станков. - Времето се разваля още повече. Облаци скриват върховете. По радиото чувам от други групи, че е завалил силен сняг, но вятърът е поутихнал. В 16 ч. В ефира се чува Георги Димитров. Свързваме се! Победа! Те са на върха. Изкачили са го в 15, 40 ч. и вече са монтирали вимпела с паметния надпис, оставили са флагчетата на България, Велико Търново и фигурка на лъвче. Към 17 ч. бурята се засилва. Расте и тревогата в базовия лагер. Никой не знае какво се случва със слизащите алпинисти – те не се обаждат и в 19 ч., когато е задължителния контролен сеанс по радиостанцията. Едва към 22 ч. от руска група, която е на вр. Душанбе, разбират, че са ги видели да приближават III-ти лагер - „по мъжки, без чужда помощ, обвързани с въже, но още не са пристигнали“. Въпреки перипетиите, породени от страховитите метеорологични условия, всичко приключва благополучно – Георги Димитров, Петър Панайотов и Борислав Маринов са посрещнати възторжено в базовия лагер два дни по-късно. Струва си да се отбележи, че в трудните моменти двете български експедиции - на „Трапезица“ и „Чавдар“ - Кремиковци, взаимно си помагат.

На 4 август върха изкачват Петър Петров и Веселин Стефанов. „В 14.30 ч. Петьо е вече на върховия гребен, а Веселин малко след него. В 16,30 се обаждат от върха. Нова победа!“ - пише в дневника на експедицията. „Това далеч не се случва на всички групи, които идват тук. - отбелязва Деян Станков, - От 4 експедиции само една е успешна. Статистиката от няколко години насам показва, че от 10 човека, които се стремят към върха, само 1-2 успяват. Ние имаме вече 5. Това за един клубен състав като нашия е превъзходно!“ - обобщава с нескрита гордост ръководителят на експедицията.

Сега, тридесет години по-късно, спомените за тази изключителна като организация, провеждане и постигнати резултати експедиция на великотърновските алпинисти от ТД „Трапезица“ - „Памир `85“ - отново ни напомнят и за трудните, и за щастливите моменти на непреклонния български дух.

© Румяна Николова